

แผนแม่บทการอนุรักษ์และฟื้นฟูลำตะคอง 10 ปี (2563 – 2572)

ส่วนน้ำเสียเกษตรกรรม/กจน.

ลำตะคองเป็นลำน้ำสาขาของกลุ่มน้ำมูล มีพื้นที่ 3,874 ตารางกิโลเมตร ความยาว 220 กิโลเมตร มีต้นกำเนิดจากเทือกเขามีสันกำเนิดจากเทือกเขาตงพญาเย็นในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก จังหวัดปราจีนบุรีและจังหวัดนครราชสีมา ดังแสดงในรูปที่ 1 ซึ่งลำตะคองถือว่าเป็นแหล่งน้ำสำคัญของจังหวัดนครราชสีมาสำหรับใช้อุปโภคบริโภค ปศุสัตว์ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม คมนาคมและนันทนาการ ไหลผ่าน 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอขามทะเลสอ อำเภอเมืองนครราชสีมาและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ก่อนจะไหลไปบรรจบกับลำน้ำมูลที่บ้านกันผม ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ และจากสถานการณ์คุณภาพน้ำในลำตะคอง 5 ปีย้อนหลัง ตั้งแต่ปี 2557 – 2561 พบว่า ส่วนใหญ่จัดอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมและเสื่อมโทรมมากอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะช่วงที่ไหลผ่านอำเภอเมืองนครราชสีมาซึ่งมีคุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์เสื่อมโทรมมาก จนถือเป็นแหล่งน้ำวิกฤต 1 ใน 5 ของประเทศที่ต้องเร่งดำเนินการจัดการ พื้นฟูและยกระดับคุณภาพน้ำ ซึ่งปัญหาหลักของลำตะคองส่วนใหญ่มาจากน้ำเสียชุมชนโดยเฉพาะน้ำเสียชุมชนที่ผ่านเทศบาลเมืองที่สะสมมายาวนานต้องเร่งรัดหาแนวทางแก้ไขพัฒนา พื้นฟูและบริหารจัดการลำน้ำทั้งระบบ การระบายน้ำเสียจากชุมชนลงลำน้ำโดยตรงไม่มีการบำบัดเนื่องจากระบบบำบัดน้ำเสียของเทศบาลเมืองนครราชสีมายังไม่ครอบคลุม ทำให้เกิดน้ำมีความสกปรกสูงและมีตะกอนดินสะสมมากเกิดการตื่นเขินในที่สุด

ดังนั้น จังหวัดนครราชสีมา โดยสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้จัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และฟื้นฟูลำตะคอง 10 ปี (พ.ศ. 2563 – 2572) เพื่อให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) และแผนพัฒนาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นกรอบในการบูรณาการแผนงานหรือโครงการและงบประมาณให้สอดคล้องในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดวิสัยทัศน์ “ลำตะคองสวยใส ภูมิทัศน์สวยงาม” มีเป้าหมายระยะเร่งด่วน 2 ปี (พ.ศ. 2563 – 2564) หยุดน้ำเสียไหลลงลำตะคอง ระยะสั้น 3 ปี (พ.ศ. 2563 – 2565) พื้นฟูคุณภาพน้ำลำตะคองให้อยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ถึงระดับดี ระยะกลาง 5 ปี (พ.ศ. 2563 – 2567) พัฒนา พื้นฟูและปรับปรุงทัศนียภาพลำตะคองให้สวยงาม และระยะยาว 10 ปี (พ.ศ. 2563 – 2572) คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ระดับดีอย่างต่อเนื่อง ปริมาณน้ำต้นทุนเพียงพอต่อความต้องการอุปโภคบริโภค เกษตรและอุตสาหกรรม พื้นที่ป่าต้นน้ำมีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งนี้ ประเด็นของแผนแม่บทการอนุรักษ์และฟื้นฟูลำตะคอง 10 ปี (พ.ศ. 2563 – 2572) มี 4 ด้าน ดังนี้

ด้านที่ 1 การจัดการคุณภาพน้ำ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมาย 2) ลดการระบายน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ 3) การฟื้นฟูและปรับปรุงคุณภาพน้ำ 4) การสร้างมีส่วนร่วมและประชาสัมพันธ์ 5) การเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

ด้านที่ 2 การจัดการปริมาณน้ำ ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) เร่งรัดฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำที่เสื่อมโทรม 2) เพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ และรักษาปริมาณน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการใช้น้ำของประชาชนในพื้นที่ 3) เพิ่มแหล่งกักเก็บน้ำขนาดเล็กในพื้นที่เกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรม

- ด้านที่ 3 การปรับปรุงภูมิทัศน์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ ได้แก่
- 1) ปรับปรุงภูมิทัศน์ริมฝั่งลำตะคองให้มีความสวยงาม และสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนในพื้นที่
 - 2) กำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการบุกรุกลำน้ำ

ด้านที่ 4 การบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 1 กลยุทธ์ คือ กำกับ ดูแลการบริหารจัดการน้ำ ทั้งระบบตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำและปลายน้ำ

ทั้งนี้ จังหวัดนครราชสีมา ได้จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นต่อ (ร่าง) แผนแม่บทการอนุรักษ์และฟื้นฟูลำตะคอง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุมนางสาวบุญเหลือ ศาลากลางจังหวัดนครราชสีมา โดยมีนายจรรัชชัย โชคเรืองสกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานการประชุม และสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมาเป็นฝ่ายเลขานุการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนจากหน่วยงานในพื้นที่ ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ภาค 2 และหน่วยงานจากส่วนกลาง และเจ้าหน้าที่กองจัดการคุณภาพน้ำ รวมประมาณ 50 คน โดยในที่ประชุมเจ้าหน้าที่กองจัดการคุณภาพน้ำได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมคือ ข้อมูลการปริมาณการระบายมลพิษ BOD Loading การประเมินขีดความสามารถในการรองรับมลพิษของลำตะคอง การจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่เป้าหมายที่จะดำเนินการ การผลักดันแผนไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปขอรับการจัดสรรงบประมาณ รวมทั้ง เพิ่มประเด็นด้านจิตอาสาเป็นอีกหนึ่งมาตรการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้ง ได้มอบข้อมูลพื้นที่เป้าหมายในการก่อสร้างระบบและปรับปรุงประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสียรวมชุมชนให้กับสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครราชสีมาใช้ประกอบการปรับแก้ไขแผนแม่บทการอนุรักษ์และฟื้นฟูลำตะคองต่อไป

รูปการประชุมรับฟังความคิดเห็นแผนแม่บทการอนุรักษ์และฟื้นฟูลำตะคอง จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2562 ณ ห้องประชุมศาลากลาง จังหวัดนครราชสีมา นายจรรัชชัย โชคเรืองสกุล รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา เป็นประธานการประชุม